

Ontwikkeling aantal voetbalclubs in Enschede afgelopen 50 jaar

Door: Henk Bolhaar

Inleiding

Op 30 juni 1885 werd in Enschede de eerste voetbalclub opgericht: Enschedese Football Club (EFC), 2 maanden later op 31 augustus gevolgd door Prinses Wilhelmina (PW). EFC heeft nooit in competitieverband gespeeld en op 10 oktober 1988 fuseerde deze club met PW die samen verder gingen als EFC PW.

Sinds 1885 zijn er in Enschede in totaal 79 clubs opgericht. De meeste in de periode 1885-1945: liefst 62. Daarna werd het minder. Van 1946-1970 waren dat er 10 en in de periode 1971-2020 werden 7 clubs opgericht, waarvan 2 uit een fusie.

In dit artikel geef ik een overzicht van de ontwikkelingen vanaf 1970. Enschede telde toen naast de betaald voetbalorganisatie FC Twente'65 en de Scheidsrechtersvereniging Enschede en Omstreken (SEO) in het amateurvoetbal 31 voetbalclubs: 24 in de stad, 4 in Glanerbrug, 2 in Boekelo en 1 in Lonneker. De gemeente Enschede had op dat moment 141.204 inwoners, hetgeen betekende 1 club per 4.555 inwoners.

Periode 1971-1980

Op 22 mei 1975 waren het ontevreden leden van PW die Blauw Blauw opgericht hebben, dat op de UT ging spelen. De club werd ingedeeld in de 2^e klasse TVB zondag *). In 1981 werd Blauw Blauw weer opgeheven. De club heeft slechts 6 jaar bestaan en hoger gespeeld dan de 2^e klasse TVB waarin de club na de oprichting was ingedeeld. De leden keerden op initiatief van PW, dat op dat moment steeds minder leden telde, weer terug naar deze club.

De aanleiding voor de oprichting van Blauw Blauw vormde een conflict van het 3^e elftal van PW met het bestuur over het spelen van een wedstrijd op het eerste of tweede veld van de toenmalige accommodatie van PW op het Volkspark. De leider van het 3^e elftal nam de zaak zo hoog op dat hij en met hem nog zo'n 20 andere leden bedankten als lid van PW. Blauw Blauw had echter onvoldoende leden om als club door de KNVB te worden geaccepteerd en dus werden kunstgrepen toegepast. De ledenlijst werd aangevuld met namen van broers en kennissen, die nog nooit een bal van dichtbij gezien hadden. Zo gelukte het Blauw Blauw lid te worden van de KNVB.

In 1980 werd FC Flamingo's opgeheven. De op 30 juni 1969, door in dit geval ontevreden leden van Geel Zwart, opgerichte club speelde eerst aan de Poolmansweg en later op Boswinkel. Gestart werd in de 2^e klasse TVB zondag, waarin de club na een kort verblijf in de 1^e klasse, ook eindigde.

Periode 1981-1990

Spaanse inwoners richtten op 14 september 1981 UDEET op, dat staat voor Union Deportiva Espanol Estudiantes Twente. De club werd ingedeeld in de 2^e klasse TVB zondag en speelde op het Wethouder Horstmansportpark. Na 15 jaar, in 1996, ging ze een fusie aan met het eveneens op dit sportpark gevestigde Geel Zwart, dat op 26 mei 1920 was opgericht. UDEET en Geel Zwart hielden in 1996 op als zelfstandige clubs. De hoogste klasse waarin Geel Zwart heeft gespeeld was de 3^e klasse KNVB. UDEET bracht het tot de 1^e klasse TVB. Beide eindigden ze in de 2^e klasse TVB en dat gold ook voor de fusieclub. Die ging verder onder de naam UDEET/Geel Zwart. Lang heeft deze nieuwe club niet bestaan. In 1998 volgde de opheffing.

In 1988 hield VSV'50 (Vredestein Sport Vereniging) na 38 jaar op te bestaan. Opgericht op 1 augustus 1950 speelde de club aanvankelijk aan de Hengelosestraat (tegenover de UT), waarna het naar het

sportpark Wesselerbrink-Midden verhuisde. De club begon in de 4^e klasse TVB en speelde nimmer hoger dan de 1^e klasse TVB, het niveau waarin bij de opheffing werd uitgekomen.

FC Boswinkel was de volgende club die werd opgeheven, in 1989. Sinds de oprichting op 4 augustus 1966 heeft FC Boswinkel 23 jaar bestaan. Gestart en geëindigd werd er in de reservecompetitie. In de seizoenen 1968/69 t/m 1887/88 speelde het eerste elftal in de competitie voor standaardelftallen. Daarin werd er alleen gespeeld in de 1e klasse TVB zaterdag. Het eerste veld waarvan gebruik werd gemaakt was bij café Meisters Mina. Na de Vlierstraat werd er gespeeld aan de Zweringhoekweg (Stadsveld).

Periode 1991-2000

Surinaamse inwoners van Enschede hebben lange tijd geijverd voor een eigen voetbalclub. Omdat de gemeente Enschede geen accommodatie beschikbaar had kon deze wens pas in 1991 vervuld worden. Op het Wethouder Horstmansportpark werd ruimte gevonden. Op 18 januari 1991 zag SVV'91 (Surinaamse Voetbal Vereniging) het levenslicht. SVV'91 begon in de 2^e klasse TVB zondag en speelt nu met het eerste elftal in de 4^e klasse KNVB zaterdag.

In 1993 werd er opnieuw een club opgeheven: 55 jaar na de oprichting op 30 mei 1939 stopte de voetbalafdeling van DTO (Door Trainen Overwinnen). Eerst werd er gespeeld aan de Diekmansteeg, vervolgens aan de Zweringweg en Hengelosestraat om te eindigen op het Wethouder Horstmansportpark. DTO startte in de 3^e klasse TVB zondag. De hoogste klasse die werd bereikt was de 4^e klasse KNVB zondag. Geëindigd werd in de 2^e klasse TVB zondag.

Ook de Turkse gemeenschap wilde graag een eigen voetbalclub. Op 19 juli 1996 werd TVV'96 (Turkse Voetbal Vereniging) opgericht. De club kreeg eveneens een plek op het Wethouder Horstmansportpark, waar het begon te spelen in de 2^e klasse TVB zondag. De club speelt momenteel in de 5^e klasse KNVB zondag.

Vervolgens werd er in 1999 weer een club opgeheven. Dit keer het op 10 juni 1921 opgerichte Roombeek, dat begon in de 3^e klasse TVB zondag. De eerste accommodatie was op Tweekelerveld. Daarna op Deppenbroek en de Deurningerstraat, om te eindigen aan de Lijsterstraat (Voortweide). Het hoogste niveau waarop Roombeek speelde was de 3^e klasse NVB zondag (dat was in de oorlog toen van de bezetters 'Koninklijke' niet mocht worden gevoerd). Afgesloten werd er in de 6^e klasse KNVB zondag.

Foto Roombeek. Op deze plek aan de Lijsterstraat, schuin tegenover het Greijdanuscollege, lagen de velden van Roombeek. Nu maakt het onderdeel uit van de gelijknamige wijk.

Periode 2001-2010

In Boekelo met zo'n 2.000 inwoners waren er lange tijd 2 clubs. Unisson, dat op 8 april 1919 was opgericht, startte in de 3^e klasse TVB zondag en speelde aan de Boekelosestraat. En BSC'45 (Boekelose Sport Combinatie) van 6 augustus 1945, met sportpark De Grobbe als thuishaven, dat

eveneens in de 3^e klasse TVB zondag begon. Lange tijd is er over een fusie gesproken, maar de sentimenten waren er steeds niet rijp voor. Wel bleek het in de jaren negentig van de vorige eeuw mogelijk een gezamenlijke jeugdafdeling te formeren zodat de Boekelose jeugd tenminste in elke leeftijdsklasse in het dorp kon spelen. In 2002 zegevierde het gezond verstand. Unisson en BSC fuseerden en BSC Unisson werd de nieuwe naam. Unisson speelde ooit in de 3^e klasse KNVB zondag, maar eindigde evenals BSC in de 6^e klasse KNVB. BSC kwam niet verder dan de 4^e klasse KNVB zondag. Momenteel komt de fusieclub uit in de 4^e klasse KNVB zondag. De club heeft in 2014, later dan ze graag wilde, de beschikking gekregen over het nieuwe sportpark De Zweede aan de Boekeloseweg, tegenover de fabriek van Grolsch.

Foto: Sportpark De Zweede

In 2004 besloot Dolphia er mee te stoppen. De club is op 1 mei 1934 opgericht, werd ingedeeld in de 3^e klasse TVB zondag, en heeft dus 70 jaar bestaan. Begonnen aan de Veldstraat in Glanerbrug speelde de club na enkele omzwervingen aan de Louis Bothastraat. De hoogste klasse waarin Dolphia speelde was de 1^e klasse TVB zondag. Geëindigd werd in de 6^e klasse KNVB zondag.

In de tijd dat ik voorzitter van de Federatie van Enschedese Voetbalverenigingen was (1987-2004) stimuleerde ik clubs die steeds kleiner werden om na te denken over een fusie met een andere club omdat er dan toch nog iets van de club zou voortleven. Toen ik daarover sprak met een oudgediende van Dolphia zei deze: Wie gaat liever kapot dan dat wie saam mot met Phenix.

Periode 2011-2020

Enschede is in de afgelopen 60 jaar een multiculturele stad geworden. In navolging van enkele andere gemeenschappen wilden ook de Armeniërs een eigen club. Op 22 juni 2010 is FC Aramea opgericht. De club begon op sportpark Diekman-Oost en speelt nu op sportpark Wesselerbrink-Zuid, waar het enkele jaren de accommodatie heeft gedeeld met Enschedese Boys. Ook FC Aramea is gestart in de 6^e klasse KNVB zondag, maar heeft in 2019 de overgang naar de 4^e klasse zaterdag gemaakt.

Foto: Sportpark Wesselerbrink-Zuid (FC Aramea)

In 2011 veranderde het op 1 mei 1965 opgerichte Mediterraneo van identiteit en naam. De club richtte zich op Italiaanse inwoners die in Enschede waren komen werken en wonen. De club werd ingedeeld in de 2^e klasse TVB zondag en een speelde op een veld in de Helmerhoek. Na op meerdere andere plekken te hebben gespeeld kwam Mediterraneo terecht op sportpark Wesselerbrink-Midden. De club kreeg steeds minder leden van Italiaanse afkomst, maar kon in toenemende mate inwoners van de Suryoye gemeenschap begroeten. Rond 2010 was de meerderheid Suryoye en werd in goed overleg met de leden van Italiaanse afkomst besloten de naam van de club te veranderen in FC Suryoye-Mediterraneo. In de praktijk wordt al enkele jaren gesproken over FC Suryoye, dat in de 2^e klasse KNVB zondag speelt.

In 2013 spraken de besturen van Sportlust Glanerbrug en GVV Eilermark af de mogelijkheid van een verregaande samenwerking te onderzoeken. Zij hebben een onafhankelijke commissie verzocht daarover te adviseren. Eind dat jaar adviseerde de commissie tot een fusie van beide verenigingen met als speellocatie de accommodatie van Eilermark. Dit vanwege de centrale ligging tussen het dorp Glanerbrug en de nieuwe wijk De Eschmarke en de aanwezigheid daar van een sportcluster met meerdere verenigingen. De in de periferie van Glanerbrug gelegen velden van Sportlust op het Bultserve konden dan worden opgeheven en worden toegevoegd aan het park Bultserve. Het voorstel werd door de leden van beide clubs goed ontvangen, maar toen het enkele maanden later in 2014 bij de ledenvergaderingen in stemming werd gebracht gingen de leden van Sportlust niet akkoord met

het voorstel. Men wilde zelfstandig blijven of Bultserve als speellocatie hebben. Bij dit besluit speelde een rol dat enkele weken daarvoor v.v. Glanerbrug, dat ook op Bultserve speelde, failliet werd verklaard (zie volgende alinea) en vele leden daarvan zich hadden aangemeld bij Sportlust. Als nauw bij dit proces betrokkene vind ik het nog steeds een gemiste kans dat de fusie op het laatste moment niet doorging omdat het dorp Glanerbrug naar mijn mening ook na het faillissement van v.v. Glanerbrug te klein is voor 3 clubs.

Na een voetballeven van 92 jaar is v.v. Glanerbrug in 2014 vanwege een faillissement opgeheven. Jarenlang fiscaal onjuiste betaling van spelers leverde een grote belastingschuld op en noopte de Belastingdienst het faillissement aan te vragen. De club, opgericht op 19 september 1922 en begonnen in de 2^e klasse TVB zondag, speelde lange tijd in de kelder van voetbasport. Maar door de betaling aan spelers is v.v. Glanerbrug in 4 jaar gepromoveerd van de 5^e naar de 1^e klasse KNVB zondag. In deze klasse speelde de club bij de opheffing. De accommodatie van v.v. Glanerbrug was eerst aan de Rijksweg, vervolgens de Veldstraat en vele jaren op Bultserve.

v.v. Glanerbrug kende al eerder een dubieuze activiteit. In 1974 werd op Bultserve een nieuw clubgebouw gerealiseerd. Voorwaarde voor de gemeentelijke subsidie was dat door zelfwerkzaamheid 60.000 gulden (iets meer dan 27.000 euro) moest worden opgebracht. Dat door overheidsinstanties vraagtekens werden gezet bij dat destijds immens bedrag laat zich raden. Toen een fotograaf van dagblad Tubantia op het complex verscheen om de voortgang van de bouw met daarop de werkers op de gevoelige plaat vast te leggen waren deze spoorlags verdwenen, bang dat ook anderen deze foto nauwkeurig zouden bekijken

Er was veel ongeloof toen in 2017 het roemruchte Enschedese Boys besloot zich op te heffen. Steeds minder leden, gebrek aan kader en financiën waren de oorzaak. De club is opgericht op 20 april 1906 en heeft maar liefst 111 jaar bestaan. Achtereenvolgens speelde Enschedese Boys in het Volkspark, G.J. van Heekpark, Diekman-Oost en Wesselerbrink-Zuid. De club werd bij de oprichting ingedeeld in de 2^e klasse TVB zondag. In de seizoenen 1956/57 t/m 1964/65 speelde Enschedese Boys in het betaald voetbal. Eerst in de 2^e divisie. De club bereikte de eerste divisie en fuseerde in 1965 met Sportclub Enschede, waardoor FC Twente'65 werd opgericht. De beide oprichters keerden terug naar de 3^e klasse van het amateurvoetbal. In 1974 bereikte de Boys de hoofdklasse waarin het 4 jaar heeft gespeeld. Daarna daalde het geleidelijk af naar het laagste niveau, de 5^e klasse KNVB zondag. In die klasse kwam de club bij de opheffing uit.

Foto: De toegangspoort bij Sportpark Wesselerbrink-Zuid herinnert nog steeds aan Enschedese Boys

Dit jaar (2020) besloot wederom een club er mee te stoppen: Zuid Eschmarke. Deze club heeft sinds de oprichting op 21 juli 1940 de respectabele leeftijd van 80 jaar bereikt. Het eerste speelveld was aan de Brinkstraat, waarna er op 2 verschillende plekken op het sportpark Diekman-Oost werd gespeeld. Door een vermindering van het ledenaantal werd in 2018 besloten dit sportpark te verlaten om met het oog op een fusie in te gaan wonen bij Sportclub Enschede op sportpark Diekman-West. Vanaf dat moment werd er ook niet meer met een eerste elftal aan de competitie deelgenomen. DE fusie ketste af omdat Sportclub Enschede meer tijd nodig had om te besluiten en Zuid Eschmarke dat niet meer wilde afwachten. Zuid Eschmarke speelde eerst in de 3^e klasse TVB zondag en als hoogste niveau werd de 3^e klasse KNVB zondag bereikt. In 2010, toen de club in de 6^e klasse KNVB uitkwam, werd overgestapt naar de zaterdag waarin het eerste uitkwam in de 4^e klasse. In 2017 speelde het eerste elftal voor het laatst in competitieverband.

Zuid Eschmarke heeft bij het verlaten van Diekman-Oost het clubgebouw aan de gemeente Enschede verkocht. Over de koopsom, koopvoorwaarden en besteding van de opbrengst is veel gesteggeld. De gemeente wilde een veel lager bedrag betalen dan de WOZ-waarde van zo'n € 160.000. Dat heeft te maken met de wijze van berekening voor clubgebouwen. Niet de marktwaarde, maar de vervangingswaarde is uitgangspunt. Uiteindelijk ging Zuid Eschmarke akkoord met € 117.000. Na aftrek van een lening en huurachterstand resteerde een bedrag van bijna € 89.000. De gemeente vond dat dit moest worden besteed aan de ontwikkeling van de Sportcampus op Diekman-West waarnaar Zuid Eschmarke verhuisde. De club wilde echter een deel gebruiken voor lopende kosten en fusiekosten. Na het nodige overleg stemde de gemeente er mee in dat hiervoor € 30.000 mocht worden gebruikt. Ook de hoofdelijke aansprakelijkheid en het boetebeding voor de nakoming van de overeenkomst werden door de gemeente geschrapt omdat daarvoor een voor beide partijen aanvaardbaar alternatief werd gevonden.

Toekomst

Vanaf de competitie 2020/21 heeft Enschede in het amateurvoetbal nog 23 clubs. Met een inwoneraantal van 159.734 is dit 1 op de 6.945 inwoners. Dat is mijns inziens nog te veel. Er zijn teveel kleine(re) clubs, die een moeizaam bestaan leiden. Ik geef deze clubs in overweging lering te trekken uit het hoge aantal clubs dat de afgelopen 50 jaar is opgeheven. Bij de meeste daarvan is er sprake geweest van een steeds teruglopend aantal leden, waardoor er eerst geen jeugdelftallen meer waren en uiteindelijk ook het aantal seniorenelftallen zo klein werd dat er geen sprake meer was van een levensvatbare club. Verder is er nog een andere reden om die het hoge aantal clubs verklaart. Enschede telt 7 clubs die zich op een specifieke, vaak kleine doelgroep, richt: inwoners van allochtone afkomst, studenten en woonwagengewoners. Op zich begrijp ik bij alle kleine(re) clubs de wens voor zelfstandigheid, maar om een levensvatbare club te krijgen en houden beveel ik samenwerken en samengaan aan. Het moet volgens mij mogelijk zijn daarbinnen de eigen cultuur en identiteit een plaats te geven. Want bij een opheffing blijft er niets meer over dan de herinnering. Een uitspraak van wijlen Joost Zwagerman kan daarbij als inspiratie dienen: *Iets wordt pas onmogelijk als je zelf alle mogelijkheden uitsluit.*

Noot

*) t/m het seizoen 1995/96 kende de KNVB 6 districten (voor Enschede Oost) en daaronder 20 afdelingen (voor Enschede TVB). Op deze wijze waren ook de competities georganiseerd: op districtsniveau hoofdklasse t/m 4^e klasse en daaronder bij de TVB 1^e en 2^e klasse. Na een reorganisatie in 1996 verdwenen de afdelingen en werden alle elftallen op KNVB-niveau ingedeeld. De 2^e klasse TVB werd 6^e klasse KNVB (deze klasse verviel later in district Oost) en 1^e klasse TVB werd 5^e klasse KNVB (op zaterdag bestaat deze klasse in Oost ook niet meer).

Bronnen

1. 97 jaar voetbal in Twente van Jan Olde Kalter
2. www.voetbaloost.nl
3. www.tubantia.nl